

Εβδομαδιαίο Δελτίο Οικονομικών και Επιχειρηματικών Ειδήσεων για το Κόσσοβο.

Α. Μακροοικονομικά Μεγέθη.

Α. Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) του Κοσσυφοπεδίου αναμένεται να αυξηθεί κατά 3,7% το 2023, δήλωσε η Παγκόσμια Τράπεζα, διατηρώντας αμετάβλητη την πρόβλεψή της. Η οικονομική ανάπτυξη αναμένεται να επιταχυνθεί στο 4,4% το 2024 προτού επιβραδυνθεί ελαφρώς στο 4,2% το 2025, σύμφωνα με την Έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας για την Ευρώπη και την Κεντρική Ασία την άνοιξη του 2023 που δημοσιεύθηκε πρόσφατα. Οι μεσοπρόθεσμες προοπτικές παραμένουν θετικές, με την ανάπτυξη να αναμένεται να επιταχυνθεί δυναμικά. Ωστόσο, οι συνεχιζόμενες αβεβαιότητες που σχετίζονται με τον πόλεμο στην Ουκρανία συνεπάγονται σημαντικούς καθοδικούς κινδύνους.

Ο ρυθμός πληθωρισμού του Κοσσυφοπεδίου προβλέπεται να ανέλθει σε 6% το 2023 και 3,3% το 2024. Ταυτόχρονα, το δημοσιονομικό έλλειμμα αναμένεται να αυξηθεί στο 1,1% του ΑΕΠ το 2023, έναντι 0,5% του ΑΕΠ το 2022, λόγω της αύξησης των δημοσίων δαπανών και επενδύσεων.

Β. Κατά τον μήνα Φεβρουάριο, το Κοσσυφοπέδιο έλαβε 84,3 εκατομμύρια ευρώ σε εμβάσματα από τη διασπορά. Οι προβλέψεις της Κεντρικής Τράπεζας του Κοσσυφοπεδίου (CBK) είναι ότι κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους θα υπάρξει αύξηση των εμβασμάτων κατά 6,7%, δηλαδή 7% περισσότερα από πέρυσι και 11% λιγότερο από το 2021. Οι ειδικοί της οικονομίας λένε ότι η κυβέρνηση θα πρέπει να σχεδιάσει αναπτυξιακές πολιτικές, ώστε τα εμβάσματα να μην πηγαίνουν μόνο στην κατανάλωση.

Β. Τοπικά Επιχειρηματικά Νέα.

A. Σύμφωνα με τα ευρήματα της 26^{ης} Διεθνούς Ετήσιας Έκθεσης Διευθυντικών Στελεχών, διαπιστώθηκαν οι ακόλουθες εκτιμήσεις για την εξέλιξη του επιχειρηματικού περιβάλλοντος τα επόμενα χρόνια:

- Το 63% των CEO του Κοσσυφοπεδίου πιστεύει ότι η παγκόσμια οικονομία θα υποχωρήσει τους επόμενους 12 μήνες. Η απαισιόδοξη άποψη των CEO στο Κοσσυφοπέδιο για την ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας αντανακλάται και στις προοπτικές ανάπτυξης της δικής τους εταιρείας.
- Το 30% πιστεύει ότι ο πληθωρισμός είναι η κύρια ανησυχία τους επόμενους 12 μήνες, ακολουθούμενος από γεωπολιτικές συγκρούσεις, κινδύνους στον κυβερνοχώρο και μακροοικονομική αστάθεια.
- Στο Κοσσυφοπέδιο, το 40% διαφοροποιεί την προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών, το 38% αυξάνει τις τιμές και το 28% βρίσκει εναλλακτικούς προμηθευτές — αλλά οι περισσότεροι δεν σχεδιάζουν να μειώσουν το εργατικό δυναμικό.
- Το 45% των CEO του Κοσσυφοπεδίου δεν πιστεύουν ότι οι εταιρείες τους θα είναι οικονομικά βιώσιμες σε μια δεκαετία από τώρα, αν συνεχίσουν στον τρέχοντα δρόμο τους.
- Στο Κοσσυφοπέδιο, το 75% των ηγετών επιχειρήσεων σχεδιάζει να επενδύσει περισσότερα στην αναβάθμιση του εργατικού τους δυναμικού, το 70% να επενδύσει περισσότερα στην αυτοματοποίηση διαδικασιών και συστημάτων και το 50% στην ανάπτυξη τεχνολογίας (σύννεφο, τεχνητή νοημοσύνη και άλλη προηγμένη τεχνολογία).
- Το 53% των CEO στη χώρα εξετάζει το ενδεχόμενο διαφοροποίησης των προσφορών προϊόντων/υπηρεσιών ως απάντηση σε γεωπολιτικές συγκρούσεις.
- Οι Διευθύνοντες Σύμβουλοι θέλουν να αφιερώνουν λιγότερο χρόνο στις λειτουργίες τους, περισσότερο χρόνο για να ανακαλύψουν εκ νέου την επιχείρησή τους.

B. Η Κεντρική Τράπεζα του Κοσσυφοπεδίου (CBK) ανακοίνωσε την αύξηση του κόστους των τραπεζικών δανείων κατά την διάρκεια του Μαρτίου 2023, σε σύγκριση με τους προηγούμενους μήνες. Σύμφωνα με την ΚΤΚ, το μέσο επιτόκιο των δανείων τον Μάρτιο του 2023 έφτασε το 6,5%, ενώ τον Δεκέμβριο 2022 το μέσο επιτόκιο των δανείων ήταν 2,3%. Το συνολικό ύψος των δανείων που εγκρίθηκαν από τον τραπεζικό τομέα ανήλθε σε περίπου 4,4 δισ. ευρώ, εκ των οποίων περισσότερα από 1,6 δισ. ευρώ είναι δάνεια που έχουν λάβει νοικοκυριά, ενώ περίπου 2,7 δισ. δάνεια προς επιχειρήσεις.

Γ. Τα καθαρά κέρδη του τραπεζικού τομέα του Κοσσυφοπεδίου αυξήθηκαν στα 25,2 εκατομμύρια ευρώ (27,3 εκατομμύρια δολάρια) το πρώτο δίμηνο του 2023, από 21,1 εκατομμύρια ευρώ την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους, ανακοίνωσε η Κεντρική Τράπεζα της χώρας. Το ανεξόφλητο χαρτοφυλάκιο δανείων των τραπεζών του Κοσσυφοπεδίου αυξήθηκε κατά 15,1%, σε ετήσια βάση, στα 4,4 δισεκατομμύρια ευρώ στα τέλη Φεβρουαρίου. Οι καταθέσεις αυξήθηκαν κατά 16,9% σε ετήσια βάση, φθάνοντας τα 5,6 δισ. ευρώ στο τέλος Φεβρουαρίου. Το συνολικό ενεργητικό του τραπεζικού συστήματος του Κοσσυφοπεδίου ανήλθε

στα 6,7 δισεκατομμύρια ευρώ στα τέλη Φεβρουαρίου, έναντι 5,8 δισεκατομμυρίων ευρώ ένα χρόνο νωρίτερα. Η απόδοση των περιουσιακών στοιχείων διαμορφώθηκε στο 2,5% στο τέλος Φεβρουαρίου, αμετάβλητη σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, ενώ η απόδοση των ιδίων κεφαλαίων μειώθηκε ελαφρά στο 20,9% από 21%. Τα στοιχεία περιλαμβάνουν τα οικονομικά αποτελέσματα 12 τραπεζών. Η Raiffeisen Bank Kosovo και η ProCredit Bank είναι οι μεγαλύτερες μεταξύ τους όσον αφορά το ενεργητικό.

Γ. Νέα ιδιαίτερου ενδιαφέροντος για ελληνικές επιχειρήσεις.

A. Το προηγούμενο έτος σημειώθηκε μεγάλη αύξηση στον αριθμό των αιτημάτων για εγκατάσταση ηλιακών συλλεκτών σε στέγες. Η αυξημένη ευαισθητοποίηση σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις, η ανάγκη βελτίωσης της απόδοσης, καθώς και οι διακοπές ρεύματος που προκλήθηκαν από έλλειψη ανεφοδιασμού το 2021 και το 2022 έχουν επιφέρει σημαντική αύξηση στην εγκατάσταση ηλιακών συστημάτων στο Κοσσυφοπέδιο. Η αγορά τους είναι αρκετά ευρεία όπου στο Κοσσυφοπέδιο τοποθετούνται τοπικά ή εισαγόμενα πάνελ από την περιοχή και όχι μόνο, καθώς και μεγάλη γκάμα εγκαταστατών ηλιακών πάνελ. Αυξήθηκε ο αριθμός των αιτημάτων που υποβλήθηκαν προς τους αρμόδιους κεντρικούς φορείς και δήμους για την απόκτηση της ιδιότητας του Ιδιοπαραγωγού Καταναλωτή ή Καταναλωτή.

Τα περισσότερα από τα αιτήματα που υποβλήθηκαν πραγματοποιούνται από επιχειρήσεις. Ωστόσο, δεν πρέπει να υποτιμάται ο αριθμός των αιτημάτων των εγχώριων καταναλωτών που αποτελούν το 1/3 των αιτημάτων. Οι δήμοι με τη μεγαλύτερη ροή αιτημάτων είναι η Πρίστινα, η Γκιάκοβα και το Φεριζάι. Ωστόσο, οι καταναλωτές αποτελούν μόνο ένα μέρος της συνολικής εγκατάστασης ηλιακών συστημάτων στο Κοσσυφοπέδιο. Ένας μεγάλος αριθμός συστημάτων δεν επιτυγχάνει συνδεσιμότητα δικτύου και ως εκ τούτου δεν αποκτούν την ιδιότητα του Προμηθευτή. Οι καταναλωτές ηλεκτρικών δικτύων που έχουν εγκατεστημένους πίνακες στις εγκαταστάσεις τους και δεν είναι συνδεδεμένοι στο δίκτυο δεν έχουν καμία νομική υποχρέωση να γνωστοποιήσουν τις ολοκληρωμένες εγκαταστάσεις.

B. Η τιμή ανά τετραγωνικό μέτρο για τη στέγαση έχει αυξηθεί σημαντικά το 2023. Επί του παρόντος, η μέση τιμή κατοικίας στο Κοσσυφοπέδιο είναι περίπου 1.000 ευρώ ανά τετραγωνικό μέτρο, ενώ σε ορισμένες περιοχές, η τιμή έχει ξεπεράσει τα 2.500 ευρώ. Πάνω από 30% αυξήθηκαν και οι τιμές των δομικών υλικών τα τελευταία χρόνια. Για νέο διαμέρισμα στην Πρίστινα, ανάλογα με την τοποθεσία, ο αγοραστής πρέπει να πληρώσει από 900€, 1.000€ έως και πάνω από 2.500€ ανά τετραγωνικό μέτρο. Ο Σύνδεσμος Οικοδόμων Κοσσυφοπεδίου είπε ότι οι τιμές είναι παρόμοιες στο Πρίζρεν, ενώ είναι ελαφρώς χαμηλότερες σε άλλες πόλεις, όπως: Φούσε Κόσοβε, Φεριζάι, Γκίλαν και Πέγια. Για σύγκριση, ένα τετραγωνικό μέτρο ενός διαμερίσματος στη Φούσε Κόσοβε - έξι χιλιόμετρα από την Πρίστινα - έφτασε τα 650 €+ το 2022, από 500 € το προηγούμενο έτος.

Δεν μπορεί να μειωθεί η τιμή των νέων κατοικιών δήλωσε ο πρόεδρος του Συνδέσμου Οικοδόμων Φατόν Χότζα διότι σχεδόν όλα τα έξοδα και τα υλικά κατασκευής έχουν τις ίδιες τιμές. Τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας του Κοσσυφοπεδίου (KAS) δείχνουν ότι το μέσο κόστος κατασκευής το 2021 και το 2022 έχει αυξηθεί έως και 16% σε σύγκριση με το 2020. Οι κτηματομεσίτες δηλώνουν ότι οι τιμές της γης στην Πρίστινα έχουν αυξηθεί κατά 30% ή περισσότερο, σε σύγκριση με τα προηγούμενα χρόνια.

Η Κεντρική Τράπεζα του Κοσσυφοπεδίου (CBK), σε έκθεση που δημοσιεύθηκε τον Αύγουστο του περασμένου έτους, προέβλεψε ότι ο κλάδος των κατασκευών και των ακινήτων θα αντιμετωπίσει οικονομικά προβλήματα, λόγω της αύξησης του κόστους των προϊόντων και των τιμών πώλησης.

Γ. Το Κοσσυφοπέδιο εισάγει περίπου 4.200 τόνους κάθε είδους καπνού ή συσκευασμένων τσιγάρων σε ένα χρόνο. Όλο αυτό το ποσό ανέρχεται σε περίπου 105 εκατ. ευρώ, ενώ οι φόροι που καταβλήθηκαν ξεπερνούν τα 280 εκατ. ευρώ. Από αυτό φαίνεται ότι μέσα σε ένα χρόνο δαπανώνται περίπου 390 εκατομμύρια ευρώ για τα προϊόντα αυτά από τους πολίτες του Κοσσυφοπεδίου. Ο νόμος κατά του καπνίσματος στο Κοσσυφοπέδιο τέθηκε σε ισχύ πριν από δέκα χρόνια, αλλά δεν έχει εφαρμοστεί από ιδρύματα, επιχειρήσεις και πολίτες. Για το λόγο αυτό εδώ και ένα μήνα έχει ξεκινήσει δράση για ελέγχους και πρόστιμα σε όσους παραβιάζουν αυτόν τον νόμο. Ακόμη και ο υπουργός Γεωργίας, Φατόν Πέτσι, έχει προειδοποιήσει για μηδενική ανοχή στους παραβάτες του νόμου.

Ωστόσο, οι πολίτες του Κοσσυφοπεδίου δύσκολα μπορούν να σταματήσουν το κάπνισμα. Αυτό δείχνουν τα στατιστικά στοιχεία των Τελωνείων του Κοσσυφοπεδίου σύμφωνα με τη μεγάλη αξία των εισαγωγών. «Το Κοσσυφοπέδιο έχει σταθερή εισαγωγή τσιγάρων ή προϊόντων καπνού εδώ και χρόνια. Εισάγουμε περίπου 4200 τόνους κάθε είδους καπνού ή συσκευασμένων τσιγάρων σε ένα χρόνο. Μέσα σε ένα χρόνο, περίπου 390 εκατομμύρια ευρώ δαπανώνται για αυτά τα προϊόντα από τους πολίτες του Κοσσυφοπεδίου», αναφέρει έκθεση των Τελωνείων. Σύμφωνα με τα στοιχεία, τσιγάρα από διάφορες ευρωπαϊκές χώρες εισέρχονται στο Κόσσοβο. «Κυρίως οι εισαγωγές καπνού επικεντρώνονται από ευρωπαϊκές χώρες, Γερμανία, Πολωνία, αλλά έχουμε κάποια ποσότητα και από Τουρκία και Βόρεια Μακεδονία, αλλά πάνω από το 90% προέρχεται από την ΕΕ και την Ελβετία». Μόνο για τρεις μήνες του τρέχοντος έτους, το Κοσσυφοπέδιο έχει ξοδέψει κοντά στα 70 εκατομμύρια ευρώ για την εισαγωγή καπνού.